

Nâng cao kỹ năng nghe đối với người học tiếng Trung Quốc dựa trên phương pháp xây dựng chiến lược học tập tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Nguyễn Thị Vân Anh*

*Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Received: 16/02/2024; Accepted: 26/02/2024; Published: 4/4/2024

Abstract: Human resources play an important role in determining the success of construction and development for each country. This requires improving the quality of human resources in the content of educational activities. and special training in teaching activities needs to be innovated to suit the requirements and developments, in which the contents of teaching activities for Foreign Languages need to be pioneering as well as innovative in terms of Special learning methods: Building correct and appropriate learning strategies will contribute to improving the quality of learners' learning activities, especially in building and providing learning methods for skills. listening to Chinese for learners at Hanoi Metropolitan University.

Keywords: Listening skills, learning strategies, Chinese learners.

1. Đặt vấn đề

Trong các kỹ năng cơ bản đối với hoạt động ngôn ngữ của con người, nghe là một kỹ năng thường xuyên đóng vai trò quan trọng và được sử dụng như một trong những phương pháp giao tiếp, trao đổi thông tin hằng ngày của các cá nhân trong cộng đồng và xã hội. Đối với việc học tập các môn học mang tính chất không phải là ngôn ngữ bản địa của người học thì việc có được kỹ năng nghe tốt chính là khởi đầu cho việc học tập thuận lợi. Đối với ngôn ngữ tiếng Trung Quốc, hoạt động rèn luyện kỹ năng nghe đối với người học là một kỹ năng quan trọng có thể khẳng định nghe là yếu tố đầu vào mang tính chất cơ bản, chất lượng của hoạt động cũng như kỹ năng nghe được thể hiện có sự tương đồng và ảnh hưởng đối với các năng lực học tập của người học đặc biệt việc phát triển kỹ năng nghe là một trong hai yếu tố quan trọng đồng hành cùng với kỹ năng nói góp phần phát triển năng lực giao tiếp của người học.

Tuy nhiên có thể khẳng định trong bối cảnh hiện nay sự phát triển của cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 với sự ra đời của mạng xã hội và các phương tiện truyền thông cơ bản sẽ góp phần tạo điều kiện cho người học nâng cao năng lực, kỹ năng ngoại ngữ, tuy nhiên trong thực tế hiện nay người học vẫn gặp những khó khăn cũng như chưa đạt được hiệu quả học tập ở mức độ cao nhất.

Trong bối cảnh hiện nay khi tiếng Trung Quốc đã đang và sẽ trở thành một ngôn ngữ có số lượng

người học đông đảo tại Việt Nam cũng như là ngôn ngữ có cơ hội việc làm cũng như phạm vi làm việc lớn đòi hỏi cần có những nghiên cứu về việc có một chiến lược học tập đúng đắn đối với kỹ năng học tập của ngôn ngữ, trong đó có kỹ năng nghe là phù hợp với bối cảnh phát triển cũng như mục tiêu học tập của người học và thể hiện sự đổi mới trong phương pháp giảng dạy của người dạy đối với việc học tập ngôn ngữ Trung Quốc. Điều này đặt ra các yêu cầu và nhiệm vụ nghiên cứu đối với bài viết bao gồm:

Các chiến lược học tập nào phù hợp đối với sinh viên Việt Nam cũng như chiến lược học tập nào thu hút được sinh viên Việt Nam trong quá trình học tập kỹ năng nghe của tiếng Trung Quốc. Việc xây dựng chiến lược học tập đối với kỹ năng nghe tiếng Trung Quốc có những yếu tố tác động nào cũng như các chiến lược này có trở thành giải pháp nâng cao kỹ năng nghe đối với người học tiếng Trung Quốc. Từ các yêu cầu và nhiệm vụ nghiên cứu trên đòi hỏi cần có giải pháp nâng cao kỹ năng nghe đối với người học tiếng Trung Quốc dựa trên phương pháp xây dựng chiến lược học tập dành cho sinh viên ngành Ngôn ngữ Trung Quốc Trường Đại học Thủ đô Hà Nội.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Xây dựng chiến lược học tập đối với việc học tập kỹ năng nghe và nghe hiểu tiếng Trung Quốc tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Thứ nhất về nội dung thông điệp của kỹ năng nghe Nghe là một kỹ năng có tính tương tác nhanh hơn

đối với kỹ năng đọc, cũng như điều này dẫn đến việc người học đối với kỹ năng nghe sẽ cảm thấy khoảng khắc nắm bắt thông tin sẽ có độ nhanh so với kỹ năng đọc. Đối với người học tiếng Trung Quốc, đặc biệt với người học trình độ đại học có sự khác biệt giữa mức độ nắm bắt kỹ năng nghe giữa các nội dung học tập, những nội dung có sự thu hút đối dựa trên các chủ đề lôi cuốn sinh viên như văn hóa, du lịch, giải trí sẽ phát huy được sự chủ động của người học đồng thời hiệu quả học tập cũng sẽ cao hơn. Đối với các nội dung nghe hiểu ở các bài học có nội dung dài vẫn tồn tại tình trạng người học tương đối “thụ động”, không thể tập trung học tập. Có thể lấy ví dụ trong một số các nội dung bài học với nội dung bài nghe dài, dẫn đến việc người học không thể nắm bắt được các từ khóa, các từ quan trọng của nội dung nghe dẫn đến không nắm bắt được nội dung bài nghe một cách phù hợp. Điều này đòi hỏi vai trò của giảng viên cần chủ động xây dựng nội dung học tập cũng như lựa chọn các dạng bài tập nghe phù hợp có sự nâng cao mức độ theo khả năng của người học để người học có thể có thể vận dụng và từng bước nâng cao kỹ năng này trong học tập tiếng Trung Quốc.

Thứ hai các yếu tố về người nói, các nội dung truyền tải của hội thoại ảnh hưởng đến người học ở kỹ năng nghe

Để có thể có hoạt động nghe cần có sự nắm bắt thông tin từ người nói, trong đó khả năng về ngữ điệu của người nói đóng vai trò quan trọng. Đối với nguồn học liệu sử dụng để học tập kỹ năng nghe tiếng Trung Quốc cho người học hiện nay có một điểm thuận lợi đó là các nội dung này thường được ghi lại dựa trên ngôn ngữ và phát âm chuẩn theo tiếng phổ thông của ngôn ngữ Trung Quốc. Tuy nhiên việc học tập theo chiến lược đối với kỹ năng nghe cần có sự tương tác giữa việc nghe ngôn ngữ chuẩn theo tiếng phổ thông thì người học cần có sự nâng cao trình độ thể hiện qua việc tương tác với ngôn ngữ trong đời sống thường ngày theo định hướng giáo dục ứng dụng. Người học sẽ được nghe tiếng Trung Quốc dưới dạng nhiều sắc thái, trong đó có cả ngôn ngữ mang tính chất khu vực, địa phương đây là hoạt động nâng cao theo chiến lược của người nói. Tuy nhiên đây chính là một trong những vấn đề đặt ra đối với người học đó là việc lựa chọn nghe hiểu bắt buộc nhiệm vụ của ngôn ngữ hiểu toàn bộ nội dung của hội thoại, vấn đề ở trong yếu tố này có thể nhận thấy đó là việc lỡ một phần thông tin của hội thoại sẽ dẫn đến việc không nghe hiểu được toàn bộ nội dung của đoạn hội thoại.

Thứ ba, năng lực và khả năng nghe hiểu của người người học

Người học là một trong những chủ thể chính của việc sử dụng kỹ năng nghe, ở đây bên cạnh việc được trang bị các kiến thức về từ vựng, về khả năng đọc lướt và đọc xác định từ khóa của đoạn hội thoại thì người nghe cần được xây dựng các chiến lược học tập mà cụ thể ở đây là chiến lược nghe hiểu.

Để có thể nghe hiểu trước hết người học cần được đào tạo các kiến thức cơ bản về nội dung được nghe đó là các kiến thức về các nội dung văn hóa, xã hội cũng như các kiến thức về ngôn ngữ Trung Quốc. Kiến thức cơ bản về nghe hiểu về các lĩnh vực của xã hội là điều kiện cơ bản để người nghe có thể bước đầu nắm bắt được các nội dung nghe hiểu, việc thiếu kiến thức này sẽ dẫn đến khó khăn cho người học trong việc sử dụng kỹ năng nghe hiểu.

2.2. Một số định hướng nâng cao kỹ năng nghe đối với người học tiếng Trung Quốc dựa trên phương pháp xây dựng chiến lược học tập tại trường Đại học Thủ đô Hà Nội

2.2.1. Cải thiện nhận thức của người dạy và người học đối với việc xây dựng chiến lược học tập trong kỹ năng nghe tiếng Trung Quốc tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội

Điều này cần được xây dựng dựa trên việc người dạy và người học xác định đúng được chức năng, nhiệm vụ cũng như phương pháp dạy và phương pháp học phù hợp đối với kỹ năng nghe tiếng Trung Quốc. Người học trong việc xây dựng chiến lược cần dựa trên các giá trị như “tự giác”, “chủ động”, “sáng tạo” dựa trên việc truyền cảm hứng từ người dạy. Người học hiện nay cần được xác định dựa trên định hướng lấy “người học” làm trung tâm cũng như lấy hiệu quả của kỹ năng nghe làm tiêu chí mang tính chất định lượng. Với chiến lược học tập kỹ năng nghe tiếng Trung Quốc cần xây dựng dựa trên các yếu tố về “năng lực”, “xã hội” và “cảm xúc” của người học. Có thể lấy ví dụ đối với chiến lược học tập dành cho kỹ năng nghe ở mức độ nâng cao, người dạy cần thể hiện được năng lực dẫn dắt hiểu được “năng lực” của người học để từ đó có sự xác định một cách phù hợp và chính xác để lựa chọn trọng tâm của bài học, những vấn đề mang tính chất hạn chế ở “năng lực” của người học, trong đó thể hiện tính chất “xã hội” ở việc hiểu và dẫn dắt được “cảm xúc” của người học để giúp người học hiểu được và vượt qua được sự khó khăn của các bài học này. Việc xây dựng chiến

lược học tập kỹ năng nghe tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội cần được xây dựng dựa trên việc nâng cao khả năng nghe hiểu của người học. Chiến lược học tập cần tập trung vào cảm “cảm xúc” của người học đó là tạo ra một bầu không khí mang tính chất vui vẻ để người học có cơ hội bộc lộ tiềm năng của bản thân phát huy tính tích cực, chủ động và sáng tạo dựa trên việc người dạy sẵn sàng đổi mới nội dung, phương pháp đối với hình thành và phát triển chiến lược học tập kỹ năng nghe tiếng Trung Quốc.

2.2.2. Xây dựng chiến lược học tập kỹ năng nghe tiếng Trung Quốc tại trường Đại học Thủ đô Hà Nội dựa trên việc tích lũy kiến thức cũng như rèn luyện chiến lược học tập

Chiến lược học tập kỹ năng nghe cần được xây dựng dựa trên nền tảng năng lực của người học đó là các kiến thức đã được cung cấp như từ vựng, ngữ pháp của người học sẽ góp phần nâng cao hiệu quả học tập của người học. Nghe là một kỹ năng có thể nâng cao hiệu quả tuy nhiên đây là kỹ năng mang tính chất tích lũy, người học cần xác định được đây là một quá trình mang tính chất đòi hỏi phải đầu tư thời gian, các nguồn lực, đặc biệt ở cấp học đại học với việc phương pháp tự học là phương pháp chủ yếu người học cần xây dựng chiến lược học tập một cách hiệu quả.

Chiến lược học tập kỹ năng nghe trước hết phải bắt nguồn từ việc người học nghe hiểu từ nghe hiểu sẽ phát huy tối đa động lực bản thân của người học giúp người học có được phản xạ mang tính chất “tự nhiên” tự nghe dưới nhiều hình thức khác nhau để từ đó xây dựng chiến lược học tập dựa trên mục tiêu, kế hoạch học tập và tự đánh giá chiến lược học tập.

Đối với chiến lược học tập, người học cần xây dựng mục tiêu cụ thể cho từng bài học, đối với từng bài tập nghe người học cần nghe hiểu nội dung của bài cũng như tập trung vào phương pháp dạy học các nội dung trọng tâm được thầy/cô giảng dạy trên lớp.

Chiến lược học tập sẽ chỉ hiệu quả khi người học xây dựng kế hoạch đó là kế hoạch học tập trên lớp dựa trên phương pháp giảng dạy của đội ngũ giảng viên kết hợp cùng với phương pháp học tập ngoài giờ của người học, lựa chọn nội dung nghe, thời gian dành cho việc rèn luyện kỹ năng nghe, mục tiêu đạt được sau khi kỹ năng nghe được cải thiện.

Chiến lược học tập là sự tương tác và tích lũy giữa người dạy và người học, người dạy cần thể hiện tinh thần và phương pháp định hướng đối với người

học để xác định “trọng tâm” của nội dung bài học nghe phù hợp với người học.

Việc nghe hiểu của người cần được xây dựng dựa trên việc cảm nhận về sự tiến bộ của bản thân cũng như hiệu quả đánh giá của người dạy về sự cải thiện cũng như tiến bộ của người học khi sử dụng chiến lược học tập đối với kỹ năng nghe để cải thiện kỹ năng này của bản thân người học.

Đối với người học là trung tâm của hoạt động học tập, người học cần xây dựng chiến lược học tập cho bản thân phù hợp bồi dưỡng năng lực của bản thân cũng như hình thành thói quen tự học, tự nghiên cứu để nâng cao kỹ năng nghe dựa trên chiến lược học tập phù hợp và hiệu quả đáp ứng yêu cầu về nội dung của môn học.

3. Kết luận

Mức độ hiệu quả trong hoạt động dạy học đối với các kỹ năng ngôn ngữ trong đó có kỹ năng nghe gắn liền với vai trò của chiến lược học tập hiệu quả dựa trên sự tương tác và phối hợp giữa người dạy và người học. Đối với người học tại Trường Đại học Thủ đô Hà Nội kỹ năng nghe tiếng Trung Quốc được giảng dạy từ mức độ cơ bản đến mức độ nâng cao trong đó kết quả khảo sát đã cho thấy vai trò và tầm quan trọng của việc xây dựng chiến lược học tập một cách phù hợp và hiệu quả. Đối với người học chiến lược nghe góp phần giúp người học bảo đảm được năng lực nghe hiểu để từ đó nâng cao hiệu quả đối với việc học tập tiếng Trung Quốc bảo đảm được chất lượng hoạt động học tập cũng như góp phần vận dụng các kỹ năng của môn học vào hoạt động nghề nghiệp cụ thể góp phần hoàn thành mục tiêu đào tạo nguồn nhân lực chất lượng đáp ứng nhu cầu của cộng đồng cũng như thị trường lao động.

Tài liệu tham khảo

1. Confucius Institute Headquarters/Hanban (2018). “Collection of Chinese Proficiency Test (HSK-6)” [Z], Beijing: People’s Education Press, (in Chinese).

2. Phan Thị Thu Hường (2023), Phương pháp giảng dạy môn học tiếng Trung Quốc giao tiếp đa phương tiện, Tạp chí Khoa học Giáo dục Việt Nam DOI: <https://doi.org/10.15625/2615-8957/12310702>

3. Jiang Ying (2016). “Teaching Strategies for Teaching Chinese as a Foreign Language from the Perspective of Relevance Theory: Taking HSK Intermediate Exam Papers as an Example” [J], “Vocational Education”, 2016, Issue 26. (in Chinese)